

Hetzin heldur fram

Oddagrein

«Færerne bør averteres til salg til Statstidende. Og så skal vi ganske roligt vælge det højeste tilbud, uanset om det kommer fra Nordkorea, Albanien eller Georgien».

SOLEIDIS stendur at lesa í oddagrein í Ekstrabladet leygardagin tann 19. november. Hetta er bert eitt av mongum dømmum um ta hetz og hatursherferð, sum verður rikin móti føroyingum í stórum partum av donsku pressuni.

FØROYAR og føroyingar hava mangan verið mál fyrri óndsinnadum og hatafullum álopum í donsku pressuni, eitt nú tá sjálvstýrisrørslan tók seg upp, í triatíurum, tá vit royndu at sleppa at fiska í Grønlandi, tá fólkkaatkvøðan var og tá læknastríðið leikaði á sum harðast. Men undir hesum herferðum var altíð okkurt danskt blað, sum royndi at líta eitt sindur nuancerað upp á viðurskiptini og sum tók okkum í forsvor. Tað var vanliga hægrapressan, sum spilti føroyingar út og mið- og vinstrapressan, ið royndi at verja. Í seinastuni hevur verið umvent og mest hæggravenda blaðið í Danmark, Jyllands-posten, hevur at kalla verið einasta blað, ið hevur dittað sær at hugta at Føroyum og føroyingum við øðrum eygum enn teimum hjá Ekstrabladet og chefeideologi tess, Kirsten Jacobsen.

MEN nú er so als eingin longur, sum verjir borg. Fremstu bløð í Danmark eru farin undir eina veruliga útspillingarherferð móti fólki og landi og vit standa þúra verjuleys. Uppaftur verri er, at tað eru landsmenn, ið hjálpa væl til eins og ávisir fyrrverandi politikarar á tann mest farseiska hátt royna at reinsa seg og heingja aðrar út. Eitt dapurt dømi um hetta er fyrrverandi lögmaður Pauli Ellefsen, sum ið Berlingske Tidende sigur seg vera tann einasta, sum hevur roynt at talað at óskilinum í Føroyum, men eingin vildi luta eftir honum. Tvørturímóti fekk hann bara «en masse ballade», sum hann tekur til.

TAD er torført at vita, um tað, sum bløðini skriva dekkar meiningina hjá fjøldini av danska fólkinum. Eitt er tó vist, at henda skrivningin gagnar ikki Føroyum. Hon gagnar bert sælutølunum hjá donsku skarnspessuni. Tað er torført at vita, um ein mótherferð frá føroyskari síðu vildi verið til nakað gagn, men okkurt má gerast og landsstýrið má um ikki annað so avsanna tó ósannindi, ið ganga aftur og aftur í donsku pressuni: hetta, at vit fáa milliardir sum gávu frá danska skattgaldaranum. Talan er um lán, ið skulu rindast aftur við rentum. Hetta varð enn einaferð váttat við seinastu avtali. Hetta átti danski almenningurin at fingið at vitað og er tað so, at danska stjórnin hvørki vil ella kann syrgja fyr hesum, mugu Føroya landsstýri og føroyska pressan syrgja fyrri tí. Ein slík mótherferð átti at verið roynd um ikki annað so av fyrilíti fyrri okkara landsmonnum í Danmark, ið líða undir álopunum frá donsku skarnspessuni og hennara føroysku leigusveinum.

Sosialurinn

Vinnulívsgrunnurin og vinnuætlanin

Skulu danskir serfrøðingar leggja restina av føroyska vinnulívinum til rættis?

Viðmerking

Óført hava teir reypað, lögmaður og hansara landsstýrismenn, um avtaluna ella ta »Fælleserklæring«, sum varð gjørd millum Landsstýrið og stjórnina. Heimastýrið er bjargað, teir hava samráðst á jøvnum fœti. Sambandið hevur vunnið landið aftur osfr.

Sjálvandi tuga teir við, at onki av øllum tí, sum teir undan valinum søgdu seg vera fœrar fyrri at avrika, fingi teir við í avtaluna. Ongin avskrivning av skuld ella rentum.

Alt hetta og so tað, at avtalan er spekkat við orðum um danskir serfrøðingar, ið skulu vegleiða føroyingar á øllum økjum, skal eg venda aftur til í aðrari grein. Her skal eg bert gera nakrar viðmerkingar til tann 200 miljóna grunn, sum ætlanin er at stovna, og nakað av tí, sum annars verður sagt um vinnulívið í framtíðini.

Ógreitt, hvat grunnurin skal brúkast til

Tað, sum í fyrstu atlogu kann tykjast tað positivasta av tí, sum kom við í nevndu »Fælleserklæring«, er, at ein grunnur skal stovnst við 100 mió. kr. úr statskassanum og 100 mió. kr. úr Føroyum (úr tí gamla 60 miljóna grunninum, frættist).

Enn er kanska torført hjá okkum øllum, ið ikki sótu við samráðingarborðið, at vita, hvussu hesin grunnur fer at virka. Henda ógreidda kemur eisini fram í tí, sum sagt er.

Stjórnin í Fiskavirkning, Bjarti Mohr, hevur fagnað tiltakinum, tí hann roknar við, at peningurin skal nýtast at keypa russarar fisk við. Á sama borð ber tað, sum Marita Petersen sigur í samrøðu við Sosialin:

»Formaður javnaðarflokksins heldur tað ljóðar sera skilagott at seta pengar av í grunn fyrri at útvega virkjum í Føroyum 3. lands fisk«.

Er hetta ætlanin ella hævðsætlanin við grunninum? So kann tað ikki skiljast øðrvísi enn, at hetta er ein kamuflerað almennt donskføroysk roynd at hjálpa tí hart kroysta fólkafløks- og javnaðarfelagnum Pí. Fiskavirkning.

Vinnumenning – eitt Framtaksfelag
Landsstýrismaðurin í vinnuálmum, Óli Jacobsen,

tykist at meina nakað annað. Hann sigur við Sosialin: »Nú eru torførastu forðingarnar burtur, og vit kunnu fara undir at menna vinnulívið. Eftir hesum kunnu hugsandi nýggj virki setast á stovn, so skjótt sum vinnulógir o.a. er skipað«.

Hetta samsvarar eisini betur við orðaljóðið í avtaluni, har sagt verður, at »der er enighed om at søge oprettet et erhvervsudviklingsinstitut, tvs. ein Vinnumenningarstovn«.

Hesin grunnur skal seta ábyrgdarpening í fyrirkur og verkætlanir, men treytin er, at »et eller flere pengeinstitutter på basis af egne kreditvurderinger« samstundis veita lán ella aðrir pengamenn eisini seta ábyrgdarpening í.

Ein fyrirtreyt er tað eisini, at »de pågældende projekter kan forventes at resultere i et positivt dækningsbidrag på markedskonomiske vilkår«.

Grunnurin skal virka sum »katalysator for en vækstproces«, og tí skulu fyrirkurnar seljast, tá 3–7 ár eru

farin, um nakar keypari er. Eru fyrirkurnar ikki »levedygtige«, skulu tær »op-gives«.

Eftir hesum tykist tað þúra skilligt, at Vinnumenningarstovnurin er grundaður á ætlanina at stovna eitt Framtaksfelag, sum Landsstýrið skoyt uppí vár. Tá heimilaði Løgtingið Landsstýrinum at seta 9 mió. kr. í eitt slíkt felag, og aðrir – banki, sparikassar, trygging og verkafeløg – skuldu seta 21 mió. kr. í.

Stýringin

Tankin er góður – og tá virkast skal, eru 200 mió. kr. jú meira at arbeiða við enn tær 30 miljónirnar, sum undanfarna Landsstýrið hevði ætlanir um. Men gongur tað illa er eisini meira at missa.

Vónandi fer hesin stovnur at elva til, at mong nýggj arbeiðspláss fáast til vega.

Men hvussu verður við stýringini? Í fjøldilunum er sagt, at trýggir nevndarlímur skulu vera føroyskir og tveir danskir. Tað stendur ikki beinleiðis í avtaluni.

Har stendur, at »bestyrelsen på fem medlemmer udpeges af statsministeren og lagmanden med mulighed for i hvert fald tre medlemmer med tilknytning til Færøerne«. Ongin beinleiðis trygd fyrri einum føroyskum meiriluta og onki um formannin.

Her er eisini vert at geva gætur, at tað er ikki Landsstýrið, men lögmaður, sum saman við forsætisráðharranum skal velja nevnd. Tann parturin av nýggju stýrisskipanini, sum gevur lögmanni og teimum einstøku landsstýrismonnum avgerðarrætt og ábyrgd í staðin fyrri tí núverandi nevndarstýrinum, kemur ikki í gildi fyrr enn á ólav-søku í 1996. Og tá ætlanin nú í hesum eina førinum er at seta skipanina í gildi uppá forhond, tykist tað lögdið, at landsstýrismaðurin í vinnumenning, Óli Jacobsen, ikki hevur fingið hetta liðið upp í hendur, men lögmaður.

Teir báðir, forsætisráðharrin og lögmaður, fáa ikki bert rætt at velja nevnd. Teir fáa honds- og hálsrætt yvir stovninum og virksemin hansara. Viðtøkur fyrri stovnin skulu gerast skjótast »til godkendelse af statsministeren og lagmanden«, og tá trý ár eru farin »foretager lagmanden og statsministeren i fællesskab en vurdering af, om der er grundlag for at føre instituttet videre«.

Soleiðis »vunnu teir landið aftur«.

Vinnulívssætlanin

Treytirnar um danska ávirkan fáa meg at ivast í, um so stórt gagn er í at fáa 100 mió. kr. úr statskassanum til grunnin. Ein annar møguleiki hevði verið, at landskassin setti 50 mió. kr. í og tann gamli 60 miljóna grunnurin 150 miljónir. Tað hevði givið líka nógv, og tá kundu føroyingar sjálfir havt allar nevndarsessimar og stýrt øllum virkseminum.

Í »Fælleserklæringen« kemur eisini fram, at Landsstýrið arbeiðir við at gera eina vinnulívssætlan fyrri Føroyar. Tað ljóðar skilagott.

Men óttin kemur, tá eg undir yvirskriftini »bistand til opstilling af erhvervsplan« í avtaluni lesi:

»I den forbindelse vil re-

Framhald á síðu 4